

ЖАҲОН ИҚТИСОДИЁТИ ВА ДИПЛОМАТИЯ УНИВЕРСИТЕТИ

“ИҚТИСОДИЁТ НАЗАРИЯСИ” КАФЕДРАСИ

“Тасдиқлайман”

Ўқув-услубий ишлар бўйича
Проректор Б.А.Хўжаев
“ ” 2011 й.

“ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШНИНГ ИННОВАЦИОН МОДЕЛЛАРИ ”

фанидан

340000 – “Бизнес ва бошқарув” соҳасидаги
5341100 – “Жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар”
таълим йўналиши бакалавр талабалари учун

НАМУНАВИЙ ДАСТУР

Маъруза... ..30 соат
Амалий дарс..... 24 соат
Жами... ..54 соат
Курс/семестр..... 4/8

Тошкент - 2011

Аннотация: “Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг инновацион моделлари” курси инновацион иқтисодиётнинг назарий асосларини ўрганишга, шунингдек, ривожланишнинг инновацион моделларининг шарт-шароитларини, омиллари ва ижтимоий-иқтисодий натижалаларини баҳолашнинг таҳлилий кўникмаларини шакллантиришга бағишланган. Курснинг асосий вазифалари – талабаларда инновацион иқтисодиёти доирасида билимлар тизимини макродаражада (инновацион жараёнлар назариялари, инновацион ривожланишнинг концепция ва моделлари, инновацияларнинг умумий тавсифи) ҳамда микродаражада (инновацияларни амалга оширишнинг асосий омиллари, инновацион стратегия танлови) шакллантириш, ҳамда инновацион иқтисодиётнинг ижтимоий жиҳатларини ўрганиш ҳисобланади. Курс “Жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар” мутахассисликлари талабалари учун мўлжалланган.

Тузувчи: Тошпўлатова – и.ф.н., ЖИДУ «Иқтисодиёт
Л.М. назарияси» кафедраси доценти.

Такризчилар: Закирова С.А. – и.ф.н., ЖИДУ «Жаҳон иқтисодиёти»
кафедраси мудири.

Гулямова Г.С. – и.ф.н., ЖИДУ «Халқаро савдо ва
инвестициялар» кафедраси мудири.

Дастур “Иқтисодиёт назарияси” кафедраси йиғилишида (“25” август 2011й. 1-рақамли баённома) муҳокама қилинган, ЖИДУ ўқув-услубий кенгашига тавсия этилган.

Кафедра мудири: Тониянц Г.С.

Дастур Халқаро иқтисодий муносабатлар факультети ўқув-услубий кенгашида (“26” август 2011 й. 1-рақамли баённома) муҳокама қилинган, ЖИДУ ўқув - услубий кенгашига тавсия этилган.

Декан: Хусаинов Ш.А.

Дастур Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ўқув-услубий кенгашида (“29” август 2011 й. 1-рақамли баённома) муҳокама қилинган, тасдиқланган ва нашр учун тавсия этилган.

I. КИРИШ

Жаҳон иқтисодий ривожланишининг замонавий босқичи асосан саноати ривожланган давлатларнинг инновацион жамият шаклланишининг янги босқичига, яъни билимни тўплаш, тарқатиш ва улардан фойдаланишга асосланган иқтисодиётни ўтиши билан намоён бўлади. Интеллектуал (инсон) капиталига инвестиция киритиш ресурсларни жойлаштиришнинг энг самарали усулига айланиб бормоқда. Жаҳон тажрибаси шуни кўрсатадики, мамлакатнинг илғор ижтимоий-иқтисодий ривожланиши ва унинг ташқи бозордаги рақобатбардошлилиги ривожланган миллий инновацион тизимнинг мавжудлиги орқали таъминланмоқда. Демак, миллий инновацион тизим барча элементларининг шпклланиши ва самарали ўзаро таъсири шаклланиши – бундан буён ҳам давлат инновацион сиёсатининг асосий мақсади бўлиб қолмоғи керак. Замонавий шарт-шароитларда амалга ошириш давлатнинг барқарор ривожланишига эришиш ривожланишнинг етарлича аниқ ва маълум бир тури бўлган инновацион ривожланишдаги ривожланиш билан боғлиқдир. Унинг асосида ижтимоий ишлаб чиқариш фаолияти самарадорлигининг ўсиши, жамият ва унинг аъзолари эҳтиёжларини қондириш даражасини ошириш, ҳаёт шарт-шароитларининг сифатини таъминлашга имконият берувчи инновацияларни излаш, тайёрлаш ва амалга оширишнинг узлуксиз ва мақсадли йўналган жараёни бўлади. Моҳиятан, ривожланишнинг инновацион йўналиши илм-фан ютуқларини инсон фаолиятининг барча муҳим йўналишларида қўллаш кўламини кенгайтириш ва уларни фойдаланиш соҳасига киритишни ифодалайди.

Инновацион ривожланиш турини танлашда инновацияларнинг турли хил жиҳатлари бир-бири билан комплекс равишда боғланиб кетади ва улар орасида энг муҳимлари саналмиш технологик, институционал ва ижтимоий кадриятлар каби инновациялар алоҳида ўрин тутаяди. Дунёнинг кўплаб мамлакатлари ҳозирданок нафақат ишлаб чиқариш ва иқтисодиёт самарадорлигини оширишга, балки инсон танловининг эҳтиёжлари ва имкониятларини рўёбга чиқариш даражасини сезиларли ошириш ва ҳаётини фаолият шарт-шароитларини яхшилашни таъминлашга йўл очадиган инновацион ривожланиш йўлига ўтмоқдалар.

Бугунги кунда миллий инновацион тизимларни шакллантириш истиқболлари тўғрисидаги масала замонавий иқтисодчилар доирасидаги мунозараларда асосий муҳокама мавзусига айланмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов таъкидлаганларидек: “Жаҳон миқёсида глобаллашув ва рақобат тобора

кучайиб бораётган бугунги замонда биз дунёда юз бераётган туб ўзгаришлар жараёнида эгаллаб турган ўрнимизни холисона ва танқидий баҳолашимиз, тобора ошиб бораётган ҳаёт талабларига жавоб беришимиз, кечаётган давр билан ҳамқадам бўлишимиз шарт.

Маълумки, ҳаёт ҳеч қачон бир жойда тўхтаб турмайди. Шу боис, авваламбор, рўй бериши мумкин бўлган турли фалокатлар, жаҳон иқтисодиётининг юксалиши ва инқирозини олдиндан кўриш имконини берадиган, ҳар томонлама чуқур ўйланган, аниқ мақсад ва устувор йўналишларни ўз ичига олган тараққиёт дастури ва уни амалга ошириш стратегиясига эга бўлган мамлакат ва халқ пировард натижада муваффақиятга эришади”¹. Айнан шу нуқтаи назардан, “...эртанги кун талабларидан келиб чиққан ҳолда, мамлакатимизни ислоҳ этиш ва модернизация қилиш йўлидаги изчил ҳаракатларимизни кучайтиришимиз, уларни янги, янада юқори босқичга кўтаришимиз даркор”².

Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг мавжуд истикболларини мос равишда баҳолаш ва мумкин бўлган йўналишларини белгилаб олиш учун иқтисодий модернизациянинг мавжуд миллий инновацион тизим турларини, таъминланаётган модернизацияни кўриб чиқиш лозим. “Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг инновацион моделлари” курси мазкур вазифаларни ечиш учун ҳам бағишланган. **Курснинг мақсади** – инновацион иқтисодиётнинг назарий асосларини ўрганиш, шунингдек, ривожланишнинг у ёки бу инновацион моделларининг шарт-шароитлари, омиллари ва ижтимоий-иқтисодий натижаларини баҳолашнинг таҳлилий кўникмаларини шакллантиришдан иборат.

Курснинг асосий вазифалари – талабаларда инновациялар иқтисодиёти жабҳасида билимлар тизимини макродаражада (инновацион жараёнлар назариялари, инновацион ривожланишнинг концепция ва моделлари, инновацияларнинг умумий тавсифи) ҳамда микродаражада (инновацияларни амалга оширишнинг асосий омиллари, инновацион стратегия танлови) шакллантириш, инновацион иқтисодиётнинг ижтимоий жиҳатларини ўрганиш ҳисобланади.

Курсни ўрганиш натижасида **талабалар қуйидагиларни билишлари шарт:**

- инновацион иқтисодиётнинг асосий жиҳатлари, унинг таркиби ва ўзига хос хусусиятлари; инновацион ривожланишнинг моделларининг типологияси;

¹ И.А. Каримовнинг 2010 йил 12 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузаси. “Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси”.

² И.А. Каримовнинг 2010 йил 12 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузаси. “Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси”.

- инновацион иқтисодиётнинг шаклланишида ижтимоий-иқтисодий ривожланиш билан боғлиқ турли иқтисодий ва институционал назарияларнинг тугган ўрнини;
- инсон тараққиёти концепциясининг инновацион ривожланиш моделлари билан ўзаро боғлиқлик табиатини; БМТнинг Мингйиллик ривожланиш мақсадларига мувофиқ равишда инновацион ривожланишнинг вазифа ва истиқболларини;
- инновацион иқтисодиётда давлатнинг тартибга солиш тамойиллари, давлат функциялари модификациясини, иқтисодий сиёсат мақсадлари ва инструментлари, уни шакллантириш механизмларини;
- глобаллашув жараёни ва инновацион ривожланиш турли жиҳатларининг ўзаро боғлиқлиги ва ўзаро таъсирини.

Курсни ўрганиш натижасида **талабалар куйидагиларни бажара олишлари шарт:**

- ижтимоий-иқтисодий кўрсаткичлар комплекси, шунингдек, инновацион ривожланиш индекслари асосида инновацион ривожланиш сифатини таҳлил қилишни;
- иқтисодий, ижтимоий ва институционал омилларни ҳисобга олган ҳолда, инновацион ривожланишнинг асосий йўналишлари ҳақидаги маълумотларни таҳлил қилишни;
- барқарор ривожланишнинг мавжуд глобал чақириқлари шароитида мамлакатнинг инновацион стратегияси танловига тегишли алоҳида муҳим муаммоларни ажрата билиш;
- бошланғич шарт-шароитлар ва трансформацион жараёнларнинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, алоҳида олинган мамлакатга мос келадиган кейинги аниқлаштиришлар билан биргаликда модернизация чора-тадбирларини ўтказиётган мамлакатлар учун хос бўлган умумий қонуниятларни кузатиб бориш ва ажрата билишни.

Бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги. “Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг инновацион моделлари” курси бирталай иқтисодий фан соҳалари билимларига асосланади ва, шу сабабли “Иқтисодиёт назарияси”, “Микроиқтисодиёт”, “Иқтисодий статистика”, “Макроиқтисодиёт”, “Иқтисодий таълимотлар тарихи”, “Жаҳон иқтисодиёти”, “Халқаро иқтисодий муносабатлар”, “Социология” ва бошқа шу каби фанлар билан чамбарчас боғлиқдир.

Курс “Жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар” мутахассислиги бўйича 4-курс бакалаврият талабаларига мўлжалланган. Ўқитиш рейтинг тизимида ташкил қилинади. Таълим жараёнида жорий ва оралиқ назорат олиб борилади. Курс охирида талабалар билими ижодий иш ва якуний тест топшириш орқали текширилади. Машғулотларни ўтказиш методлари: маърузалар, семинарлар ва амалий машғулотлар. Семинарларда таклиф этилган муаммоларнинг интерфаол

муҳокама қилиш, муайян вазиятлар таҳлили ва ўйинлар тарзидаги моделлаштириш жараёнларида маъруза матнлари бўйича олинган билимлар мустаҳкамланади.

Талабаларга танлаган мутахассисликларига қараб, курснинг мазкур турдаги дастурлари асосида қўйилган талабларни ҳисобга олган ҳолда алоҳида ишчи дастурларни ишлаб чиқиш тавсия этилади.

“Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг инновацион моделлари” фанига ажратилган ўқув соатлари тақсимооти

№	Мавзу	Умумий соатлар сони	Аудитория соатлари		Мустақил иш
			Маъруза	Семинар машғулоти	
1	Инновацион ривожланиш тури	5	2	1	2
2	Асосий иқтисодий назарияларда ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг инновацион моделлари	5	2	1	2
3	Инсон тараққиёти инновацион ривожланишнинг мақсади сифатида	6	2	2	2
4	Инновацион ривожланиш турида ижтимоий-иқтисодий тараққиётни ўлчаш ва унинг мониторинги	6	2	2	2
5	Замонавий иқтисодий ўсиш ва “янги иқтисодиёт”. Иқтисодий ўсишнинг янги моделлари (инсон капиталининг улуши)	6	2	2	2
6	Инновацион ривожланиш ва жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий табақаланиши муаммоси	6	2	2	2
7	Билимлар иқтисодиётининг шаклланиши инновацион ривожланиш стратегиясининг асоси сифатида	6	2	2	2

8	Глобаллашув ва инновацион ривожланиш. Жаҳон молиявий-иқтисодий ривожланишнинг қирози ва унинг ижтимоий-иқтисодий жиҳатларига таъсири	6	2	2	2
9	Инновацион сиёсатнинг мамлакат халқаро рақобатбардошлилигига таъсири	5	2	1	2
10	Инновацион ривожланишнинг макроиқтисодий кўрсаткичларига таъсирини баҳолаш	5	2	1	2
11	Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг институционал жиҳатлари	6	2	2	2
12	Инновацион ривожланишнинг замонавий жаҳон демографик тенденцияларига таъсири. Демографик трансформация модели	5	2	1	2
13	Барқарор ривожланишнинг замонавий моделлари (барқарор ривожланишнинг омиллари, чақирувлари ва муаммолари)	5	2	1	2
14	Инновацион сиёсатни шакллантириш ва амалга ошириш муаммолари. Инновацион сиёсат: амалга ошириш тажрибаси ва янги устувор йўналишлари	6	2	2	2
15	Инновацион ривожланиш моделлари: хориж тажрибаси	6	2	2	2
	Жами:	84	30	24	30

II. АСОСИЙ ҚИСМ

2.1. Маъруза материалларининг мазмуни

1-мавзу. Инновацион ривожланиш тури

Инновацион ривожланишнинг тури тушунчаси. Инновацион ривожланишнинг тури ривожланишнинг замонавий босқичининг ўзига хос белгиси сифатида. Иқтисодий ривожланиш парадигмаларининг алмашинуви ва “билимларга асосланган иқтисодиёт”га ўтиш. Билимлар, ижод ва инновациялар иқтисодий билим рақобатбардошлилигининг асосий омиллари сифатида.

Инновацион иқтисодиётнинг асосий омиллари ва белгилари. Капиталларни жойлаштириш. Инновацион иқтисодиётнинг инфратузилмаси. Инновацион инфратузилма элементлари тизими, унинг функциялари ва тузилмаси. Инновацион инфратузилма кўринишлари: технопарклар, илмий парклар, бизнес инкубаторлар, инновацион-технологик марказлар.

Ривожланиш турларининг алмашинув жараёнида инновацион фаолиятнинг роли. Замонавий дунёнинг технологик ривожланиш жиҳатлари: сиёсий-иқтисодий кўриниш. Инновацион ривожланишни даврлаштириш. Иқтисодиётнинг инновацион ривожланиш турига ўтишининг замонавий ҳолати ва ўзига хос қирралари: муаммолар ва зиддиятлар.

Ривожланишнинг инновацион тури ва ижтимоий жиҳатлари. Ривожланишнинг инновацион тури замонавий муҳит доирасида ижтимоий-иқтисодий мақсадлар мажмуини амалга оширишнинг зарурий шарти сифатида. Ривожланишнинг ижтимоий мақсадлари.

Ижтимоий ишлаб чиқариш ва маданиятнинг ривожланишида инновацияларнинг роли. Инновацион фаолиятнинг эволюцияси. Инновацияларга муносабатнинг маданиятлараро фарқланиши.

Иқтисодиётда инсон ролининг янги манзараси. Инсон капитали. Инсон капитали Т. Шульц назарияларида иқтисодий ўсишнинг манбаи сифатида. Инсон капиталида инновациялар. Инсон тараққиёти.

2-мавзу. Асосий иқтисодий назарияларда ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг инновацион моделлари

Инновациялар назарияларининг ривожланиш босқичлари. Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг умумий эволюцияси шароитида инновациялар назариясининг асосий оқимлари ва босқичлари.

Ривожланишнинг ҳар бир босқичида (1-босқич: XIX аср охири-XX асрнинг 40-йиллари; 2-босқич: XX асрнинг 40-70 йиллари; 3-босқич: XX асрнинг 70-йиллари – XXI аср боши) инновациялар ривожланишининг етакчи белгилари тавсифи. “Узун тўлқинлар” (1924-1928 йй.) қонуни бўйича Н.Д.Кондратьевнинг иқтисодиётда нотекис ривожланишнинг асослаб берилиши. Й.Шумпетер инновациялар назариясининг асосчиси сифатида. Технологик инновацияларни тадқиқ этиш – Й.Шумпетер, Дж.Бернал, С.Кузнец, Г.Менш, А.Кляйнкнехт, Т.Кун, Дж. Ван Дайн, Б.Твисс, Р.Фостер, К.Фримен, Ф.Янсен ва бошқаларнинг илмий ишларида жамиятнинг иқтисодий ўсиши ва ижтимоий тараққиётининг бош омили сифатида.

Инновациялар назариялари ривожланишида замонавий ёндашувлар ва тенденциялар. Й.Шумпетер томонидан фанга “инновациялар” атамасининг киритилиши ва унинг моҳиятининг “бешта типик ўзгаришлар” орқали ифодаланиши. Инновацияларни тушунишнинг фундаментал асослари: инновация-маҳсулотлар, инновация-жараёнлар. “Янгилик” ва “инновация” тушунчалари, уларнинг инновациялар хусусиятларини таҳлил этиш жараёнидаги туб фарқлари. Инновацияларнинг умумий хусусиятлари: илмий техникавий янгилик ҳамда унинг ишлаб чиқаришда қўлланилиши ва тижоратда амалга оширилиши. Й.Шумпетернинг эволюцион иқтисодий назариялар ривожига қўшган ҳиссаси ва унинг талқинидаги иқтисодий ўсишда тадбиркорликнинг роли.

Инновацион жараён моделлари. Инновацион давр(цикл) тушунчаси. Инновациялар бозорини тартибга солиш методологияси: “технологик туртки” ва “бозор талаби” гипотезалари. (Т.Кун, Я.Ван Дейн, Ю.В.Якобец). “Технологик туртки” фаразининг асосий шарт-шароитлари (фандан-бозорга), илмий парадигмалар эволюциясининг таҳлили. Инновацион жараённинг интерфаол модели ва унинг асосий тавсифлари. Инновацияларнинг тизимлилигини тушунишни шакллантириш.

Технологик укладлар концепцияси. Технологик укладларнинг кетма-кет алмашинуви. Технологиялар инновациялар мавжудлигининг универсал шакли сифатида.

“Синган нуқталар”тамойили ва технологиялар алмашинуви. Технологиялар танлови йўли билан ривожланишни бошқариш имконияти. Инновацион технологияларнинг инновацион турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқариш билан боғлиқлиги. Узун тўлқинлар ва замонавийлик: VI технологик укладнинг шаклланиши.

“Узун тўлқинлар”нинг асосий замонавий инновацион назариялари. Н.Д.Кондратьевнинг “Узун тўлқинлар” ва тузилмавий инқирозлар назарияси. Кондратьевнинг фикри бўйича иқтисодий

динамиканинг катта давр(цикл)лари хронологияси(бирин-кетин юз бериши).

Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг институционал назариялари. Дж.Фостер назариясида яшаш сифатининг баҳоси ва ўлчовлари. Ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиёти концепцияларининг шаклланиши. Ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётининг асосий элементлари. Д.Белл асарларида пост-индуриал (саноатлаштирилгандан кейинги) жамият назарияларининг ривожланиши. О.Тоффлернинг “учинчи тўлқин” иқтисодиёти концепцияси — ижтимоий бойликларнинг трансформациялари шароитида иқтисодий ривожланишнинг замонавий тенденцияларини баҳоловчи омил сифатида. Иқтисодий ўсиш қадар бўлган даражасидан то инсонлар ҳаёт фаровонлигини баҳоланишнинг сифатни ўлчовларига ривожланиш мақсадларининг трансформацияси.

3-мавзу. Инсон тараққиёти инновацион ривожланишнинг мақсади сифатида

Инсон тараққиёти концепциясининг мазмун-моҳияти. Инсон тараққиёти – одамлар қобилиятларидан иқтисодий, ижтимоий, маданий ва сиёсий ҳаётда имкон қадар тўлароқ фойдаланиш учун тенг имкониятларни кенгайтириш жараёни сифатида. Ижтимоий адолат, барқарорлик ва инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилиш каби тамойилларнинг туб моҳияти. Инсон тараққиёти одамларнинг узоқ, соғлом ва ижодий ҳаёт кечиришлари учун эркинликларини кенгайтириш жараёни сифатида. Барчамизнинг умумий сайёрамизда ривожланишнинг ҳаққонийлиги ва мустаҳкамлигини таъминлашда фаол қатнашиш.

Инсон тараққиёти концепциясининг эволюцияси. Инсон тараққиёти концепциясининг эгилувчанлиги ва очиқлиги. Ривожланган, ривожланаётган давлатлар қатори, ўз навбатида, кам ривожланган давлатлар учун ҳам концепциянинг рамкали чизмаси, унинг ўзига хослиги ва универсал қўлланиши.

Инсон тараққиёти концепциясининг асосий тамойил ва жиҳатлари. Инсон тараққиёти концепциясининг концептуал тузилмаси, унинг асосий уч компоненти: фаровонлик инсоннинг том маънода эркин бўлишини таъминлаш кўрсаткичи сифатида (таркибий қисми); ҳуқуқ имконияти ва ваколатини кенгайтириш; адолат. Инсон тараққиётининг асосий элементлари. Унумдорлик, тенглик ва барқарорлик имкониятларини кенгайтириш.

Инсон тараққиёти ва иқтисодий ўсишнинг ўзаро боғлиқлиги. Иқтисодий ўсишнинг сифат мезонлари. Иқтисодий ўсиш ва инсон тараққиёти ўртасидаги муносабат. Инсонлар ўз салоҳиятларини амалда

намойиш эта олишлари учун тенг имкониятлар. Миллати, ирқи, жинси, яшаш жойи ва фаровонлик даражаси билан боғлиқ тўсиқларни бартараф этиш.

Инсон тараққиёти концепциясининг жамиятнинг ривожланиш назариялари билан шунингдек, асосий эҳтиёжлар, инсон капитали ва инновацион иқтисодиёт билан ўзаро боғлиқлиги. Инсон тараққиёти концепциясини янада ривожлантириш. Барқарор ривожланиш концепцияси ва унинг асосий элементлари. Келажак авлодлар учун имкониятлардан фойдаланиш шароитларини кенгайтириш. Инсон тараққиёти концепцияси шароитида “Вашингтон консенсуси” сиёсати ва неолиберал иқтисодиёт назариясининг танқиди.

Мингйиллик декларацияси жаҳон ҳамжамияти ривожланишининг глобал мақсадларини аниқловчи дастурий ҳужжат сифатида. Мингйиллик тараққиётнинг глобал ва миллий мақсадлари(МТМ)га эришишнинг устувор йўналишлари, муаммолари ва имкониятлари. “Мингйиллик декларациясида (2010 йил 20 сентябрь) расмийлаштирилган ривожланиш даражасида мақсадларга эришиш номидан кўшилиши” юқори даражадаги БМТ Бош Ассамблеясининг якуний ҳужжати. МТМга эришиш тараққиёти ва молиявий-иқтисодий инқирознинг таъсири: муаммо ва имкониятлар.

Мингйиллик декларациясида расмийлаштирилган ривожланиш соҳасидаги мақсадларга 2015 йилгача эришишга қаратилган саъй-ҳаракатлар дастури.

4-мавзу. Инновацион ривожланиш йўналишида ижтимоий-иқтисодий тараққиётни ўлчаш ва мониторинглаш

Инсон тараққиёти ўлчовлари. Инсон тараққиёти индекси ИТИ. Инсон тараққиётининг мезонлари ва индикаторлари. Инсон тараққиёти индексида инсон тараққиётининг жиҳатларини акс эттириш. Инсон тараққиёти индекси инсон тараққиётининг муҳим кўрсаткичи сифатида. Инсон тараққиётининг уч ўлчови: узоқ умр кўриш, саводхонлик ва моддий фаровонлик. Инсон тараққиёти индекси (ИТИ)нинг одамлар яшаш даражаси сифатининг ижтимоий ва иқтисодий кўрсаткичларини баҳолашнинг таҳлилий инструменти сифатидаги маъноси. ИТИни ҳисоблаш услуги (1990 йил). ИТИни ҳисоблаш услубида инновацияларнинг ўрни. ИТИ ҳисоблаш услуги (2010 йил). ИТИ ҳисобкитоби учун фойдаланиладиган мақсадли йўналишлар. Таълим интеграл индексининг ҳисоби воситасида билим олиш имкониятини баҳолаш. Таълим индекси таълимнинг ўртача давомийлиги ва кутиладиган давомийлигининг ўртача геометрик индекси сифатида. Кутиладиган

умр давомийлигининг индекси ёрдамида узоқ ва соғлом ҳаёт кечириш имкониятларини баҳолаш. ЯИМнинг аҳоли жон бошига тўғри келадиган улуши кўрсаткичидан фойдаланиш асосида аниқланадиган даромад индекси. ИТИ ҳисоби умрнинг умумий узоқлиги, таълим ва даромад индексларининг ўртача геометриги сифатида.

Тенгсизликни ҳисобга олган ҳолдаги инсон тараққиёти индекси. Тенгсизликни ҳисобга олган ҳолда ИТИни ўлчаш индексларини тузатиш. Тенгсизликни ҳисобга олганда ИТИни ҳисоб-китоб қилиш методикаси. ИТИ катталиги бўйича мамлакатларнинг таснифи ва ўринлаштирилиши. ИТИнинг жуда юқори, юқори, ўрта ва паст гуруҳлари. Давлатларни ИТИ кваттилари асосида таснифлаш. Инсон тараққиётининг замонавий тенденциялари. Инсон тараққиётини глобал миқёсда конвергенция қилиш жараёнлари.

Инсон тараққиётининг кўрсаткичлари даражаларини аниқлаш бўйича ёндашувлар эволюцияси.

Миллий ва минтақавий миқёсларда инсон тараққиётининг интеграл индексларини қўллашнинг хусусиятлари. Статистик маълумотларнинг сифати ва уларга кириш муаммолари. Инсон тараққиётининг бошқа жиҳатларини характерлайдиган индикаторлар: инсон эркинлиги индекси, сиёсий эркинлик индекси, технологик ютуқлар индекси, бошқаришни самарадорлик индекси кўрсаткичлари.

Инновацион ривожланиш индикаторлари. Инновативлик индекси. Инновацияларнинг глобал индекси.

5-мавзу. Замонавий иқтисодий ўсиш ва “Янги иқтисодиёт”. **Иқтисодий ўсишнинг янги моделлари (инсон капитали ўсиши)**

Иқтисодий ўсишнинг асосий назариялари. Иқтисодий ўсиш ва унинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиш концепциясидаги талқини. Иқтисодий ўсиш муносиб ҳаёт кечириш даражасини таъминлаш воситаси сифатида. Турли концепцияларда иқтисодий ўсиш ва инновацион ривожланишнинг ўзаро боғлиқлиги: иқтисодий ўсишнинг неоклассик назариялари.

Иқтисодий ўсишнинг миқдор ва сифат омиллари ҳамда уларнинг В. Леонтьев моделида, Г. Мюрдалнинг иқтисодий ривожланиш назарияларида иқтисодий ривожланишга қўшган ҳиссаси. С. Кузнец моделида иқтисодий ривожланиш ва унинг динамикаси. Шумпетернинг иқтисодий ривожланиш назарияси. Р. Солоунинг иқтисодий ўсиш неоклассик модели .

Иқтисодий ўсиш ижтимоий тараққиёт манбаи сифатида. Эндоген иқтисодий ўсиш назариялари ва моделлари. Иқтисодий ўсишнинг сабаб ва омиллари таҳлили иқтисодётнинг инновацион

ривожланиш турли концепцияларининг пайдо бўлиш асослари сифатида.

6-мавзу. Инновацион ривожланиш ва жамиятнинг ижтимоий ҳамда иқтисодий табақаланишининг муаммоси

Инновацион ривожланиш турининг ижтимоий бойликлар-кадриятлар соҳаси. ижтимоий-иқтисодий ривожланишга оид миқдор ва сифат ўлчовларининг кўп функциялилиги ва кўпқирралилиги.

Турмуш даражаси ва ривожланиш. “Турмуш даражаси” тушунчаси ва унинг таркиби. Даромаднинг мутлақ ва нисбий кўрсаткичлари. Даромадлар даражасининг асосий ижтимоий-иқтисодий индикаторлари. Аҳолининг яшаш даражасини баҳолашда пуллик харажатлар. Аҳолининг пуллик даромадлари ва харажатлари тузилмаси. Уй хўжаликларини танлама тафтиш қилиш тизими.

Турмуш даражасини баҳолаш умумий ҳисобчилик тизими (УХТ)нинг асосий кўрсаткичлари. Аҳоли жон бошига ялпи ички маҳсулот (ЯИМ), аҳолининг тўлов (харид) қобилияти. Истеъмол харажатлари индекси.

Даромадларни тақсимлаш кўрсаткичлари. Даромадларнинг жамият қатламлари ўртасида тақсимланиши. Даромадлар бўйича тенгсизлик даражаси. Даромадларни тақсимлаш кўрсаткичлари: аҳолининг энг юқори ва энг қуйи квинтилён гуруҳлари орасидаги даромадлар нисбати. Джини коэффиценти. Уларни ҳисоблаш методикаси.

Тенгсизлик кўп ўлчовли мураккаб категория сифатида. Даромадлар даражаси бўйича жамиятнинг табақаланиш жараёнлари. Иқтисодий тенгсизликнинг сабаб ва оқибатлари. Дифференциация коэффицентлари, фонд коэффицентлари, Лоренц эгри чизиғи. Уларни ҳисоблаш методикаси. Камбағаллик – ижтимоий иқтисодий ҳодиса сифатида. Камбағаллик: унинг сабаблари ва аниқловчи омиллари. Камбағалликни аниқлашга ёндашувлар. Кўп ўлчовли камбағаллик тушунчаси.

Кўп ўлчовли камбағаллик индекси ва уни ҳисоблаш методикаси. Кўп ўлчовли камбағаллик индекси – таълим тарбия, соғлиқни сақлаш ва яшаш даражаси соҳасида битта уй хўжалигида кўпчилик йўқотиш(депривация)лар индикатори. Кўп ўлчовли камбағаллик индекси иккита кўрсаткичнинг интеграл индекси сифатида: камбағалликнинг кўп ўлчамли коэффиценти ва камбағалликнинг интензивлик (ёки масштаб) коэффиценти.

Мамлакатлар бўйича кўп ўлчовли камбағалликнинг қиёсий таҳлили. Камбағалликка қарши кураш стратегиясини ишлаб чиқишда инновацион ривожланиш роли, камбағалликни бартараф этиш бўйича ҳаракатларни ташкил этиш.

Ижтимоий чегараланиш (Social Exclusion) камбағалликнинг намоён бўлиш шакли сифатида. «Ижтимоий фаоллик» (Social Inclusion) ва «ижтимоий чегараланиш» тушунчаларининг таърифи.

7-мавзу. Инновацион ривожланиш стратегиясининг асослари сифатида Билимлар иқтисодиётининг шаклланиши

Билимлар иқтисодиётининг (шаклланиши) – инновацион ривожланиш стратегиясининг асослари сифатида.

“Билимлар иқтисодиёти” тушунчаси. Ресурс сифатидаги билимлар концепцияси. Билимлар концепцияси маҳсулот сифатида. Кодланган билимлар концепцияси. Билимлар иқтисодиёти концепцияси ахборот жамияти ривожланишининг энг муҳим натижаси сифатида.

Билимлар иқтисодиёти асослари. Ўқимишли ва профессионал тайёрланган истеъдодли аҳолининг мавжудлиги, билимларни яратиш, тақсимлаш ва улардан фойдаланиш. Кучли инновацион инфратузилма. Билимлар иқтисодиёти билимлар бозори, хизматлар бозори ва меҳнат бозоридан иборат 3 та бозорнинг бирикиши сифатида.

Билимлар иқтисодиётида инсоннинг роли. Интеллектуал капитал. «Интеллектуал капитал», «интеллектуал активлар» ва «интеллектуал мулк» тушунчаларига ойдинлик киритиш. Интеллектуал капитал тузилмаси: инсон капитали, тузилмавий, ташкилий ва мижоз капитал активлари: таркиби ва таснифи. Тузилмавий капитал. Ижтимоий капитал. Инновацион капитал.

Билимлар иқтисодиётини ўлчаш. “Билимлар-ривожланиш учун” («2004 Knowledge for Development – K4D») дастури-ривожланишнинг инновацион моделига ўтишга у ёки бу давлатнинг тайёрлигини интеграл баҳолашга комплекс ёндашув.

Билимлар иқтисодиётининг агрегатланган индекси (ўртача тўрт индекс сифатида): 1) Институционал режим индекси, 2) Таълим индекси, 3) Инновациялар индекси, 4) Ахборот технологиялари ва коммуникациялар индекси. Билимлар индекси.

Инновацион жамият – билимларга таянган жамият. Билимлар жамиятини шакллантиришнинг ижтимоий жиҳатлари. Инсон тараққиёти билан ўзаро боғлиқлиги.

Билимлар иқтисодиётида таълимни ривожлантиришнинг истиқболли йўналишлари. Таълим таркиби(мазмун)ни янгилаш. Таълим гуманизацияси ва экологизацияси, ижодий педагогикани

ривожлантириш. Ўқитиш жараёнини ахборотлаштириш. Узлуксиз таълим тизими ва унинг инновацион жамият шаклланишидаги роли.

8-мавзу. Глобаллашув ва инновацион ривожланиш. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози ва унинг ривожланишнинг ижтимоий-иқтисодий жиҳатларига таъсири

Глобаллашув ва инновацион ривожланиш. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози ва унинг инновацион ривожланишнинг ижтимоий-иқтисодий жиҳатларига таъсири.

Жаҳон иқтисодиёти глобаллашувининг асосий тавсифлари. Глобаллашув жараёни замонавий босқичдаги инсоният тараққиётининг умумий вазияти сифатида. Глобаллашув жараёнининг тезлашишига имкон берувчи омиллар. Замонавий глобаллашувнинг асосий ўзига хос хусусиятлари. Глобаллашув жаҳон хўжалик алоқаларининг ривожланиши сифатида. Глобаллашув меҳнат, капитал, товарлар ва ахборот мобиллигининг ўсиш омили сифатида. Иқтисодий самарадорлик ва ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг янги истиқболлари.

Глобаллашув жараёни ва инновацион ривожланишнинг турли жиҳатлари ўртасидаги ўзаро боғлиқлик ва уларнинг ўзаро таъсири.

Ахборот-коммуникатив глобаллашув. Глобаллашув модернизацияни тезлаштирувчи катализатор сифатида. Инсон тараққиётида янги ахборот-коммуникатив технологияларни ўзлаштириш. Ҳолатлар доирасидаги глобаллашув, маданий глобаллашув. Иқтисодий глобаллашув. Геосиёсий глобаллашув.

Глобаллашув жараёнининг замонавий тўсиқлари ва рисклари. Экология ва атроф муҳит муаммоларининг кескинлашиши. Иқтисодий тенгсизликнинг ўсиши, дунёнинг турли минтақаларидаги ҳаёт даражасидаги бузилишнинг кучайиши. Молиявий ва валютавий инқироз рисклари. Миграция оқимларини бошқариб бўлмашлик (бош бошдоқлик). Трансмиллий хавфнинг пайдо бўлиши. Анъанавий кадриятларнинг бузилиши.

Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози ва унинг инновацион ривожланишга таъсири. Глобал молиявий инқирознинг пайдо бўлиш сабаблари. Ривожланган ва ривожланаётган мамлакатлар учун молиявий иқтисодий инқирознинг кўлами, чуқурлиги ва оқибатлари. Молия-валюта тизими, миллий кредит институтларининг капиталнинг капиталлаштирилиши ва ликвидлиги уларнинг хорижий ва корпоратив банк тузилмаларига, олтин валюта захиралари ўлчамларига ва чет эл кредитларини тўлаш қобилиятига боғлиқлиги. Мамлакатлар

иқтисодиётининг барқарорлик диверсификацияси ва рақобатбардошлилик даражаси.

Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг Ўзбекистон иқтисодиётига таъсири ва унинг оқибатларидан огоҳлантирувчи ҳамда юмшатувчи омиллари. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозинининг таъсирини юмшатишнинг инқирозга қарши дастури ва Ўзбекистонда унинг оқибатларини бартараф этиш. Банк тизимини қўллаб-қувватлаш, модернизациялаш техникавий янгилаш ва ишлаб чиқаришни диверсификациялаш инқирозни бартараф этиш ва Ўзбекистоннинг жаҳон бозорида янги хорижий давлатларга чиқишининг устувор йўналишлари сифатида. Кенг қўламли инновацион технологияларни жорий этиш, корхона экспортчиларини қўллаб-қувватлаш бўйича уларнинг ташқи бозорлардаги жорий конъюнктуранинг кескин ёмонлашуви шароитларидаги рақобатбардошлилигини таъминлашга қаратилган аниқ чора-тадбирларни амалга ошириш, экспорт учун қўшимча рағбатларни яратиш ҳамда иқтисоднинг қаттиқ режимини киритиш. Ишлаб чиқариш харажатлари ва маҳсулот тан нархини пасайтиришни рағбатлантириш ҳисобига корхоналарнинг рақобатбардошлилигини ошириш, ички бозорда талабни рағбатлантириш йўли билан миллий ишлаб чиқарувчиларни қўллаб-қувватлаш. Яшаш сифатини ва қишлоқ қиёфасини яхшилаш, унинг ижтимоий ва ишлаб чиқариш инфратузилмасини жадал ривожлантиришга йўналтирилган узоқ муддатли чора-тадбирларнинг кенг мажмуини амалга ошириш. Аҳолининг ҳаёт даражасини оширишнинг зарур чора-тадбирлари сифатида ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш, аҳолини тоза ичимлик суви, энергия таъминоти тизими билан таъминлаш ва ижтимоий соҳа иншоатларини барпо этиш.

9-мавзу. Инновацион сиёсатнинг мамлакат халқаро рақобатбардошлилигини оширишга таъсири

Инновацион ривожланиш мамлакат халқаро рақобатбардошлигининг муҳим омили сифатида. Инновациялар глобал рақобат омили сифатида. **М.Портернинг мамлакат халқаро рақобатбардошлилиги назарияси.** Инновацион салоҳият ва унинг рақобатбарли ривожланишга таъсири. Халқаро корпорацияларнинг мультилокал даражадан глобал даражадаги корпорацияларга айланиши. Юқори даражадаги инвестицияларнинг илмий изланиш ва тадқиқот ишларига йўналтирилишининг қўллаб-қувватланиши. “Портер ромби”: ишлаб чиқариш омиллари учун шарт-шароитлар; талаб ҳолати. Ўзаро боғлиқ ва қўллаб-қувватловчи тармоқлар, маҳаллий компанияларнинг

мустаҳкам стратегияси, тузилмаси ва ҳамкорлиги. Инновацион фаолият рақобатдаги устунлик, унинг стратегик жиҳати сифатида.

Инновацион бизнесни ташкил этиш – глобал рақобатда муваффақиятнинг бош омили сифатида.

Дунё мамлакатлари бўйича инновацион ва рақобатбардошлилик индексларининг қиёсий таҳлили. Илғор мамлакатлар бўйича илмий ва технологик фаоллик даражасини қиёслаш (main science and technology indicators - MSTI).

“Очиқ инновациялар” концепцияси: замонавий тенденциялар. Очиқ инновациялар ни бошқариш тажрибасини татбиқ қилиш.

10-мавзу. Инновацион ривожланишнинг макроиқтисодий кўрсаткичларга таъсирини баҳолаш

Макроиқтисодий муҳитнинг мамлакатнинг инновацион ривожланиш имкониятларига таъсири. Инновацион ривожланиш даражасини баҳолаш учун фойдаланилаётган асосий макроиқтисодий кўрсаткичлар.

Инновацион ривожланишини баҳолаш учун фойдаланилаётган интеграл кўрсаткичлар, уларнинг асосий устуворлик ва камчиликлари.

Институционал муҳит индекслари, инсон капитали индекси, ҳуқуқий базис индекслари, ва R&D (тадқиқот ва ривожланиш) ҳамда ахборот-коммуникатив технологиялари индекслари асосида **инновацион ривожланишнинг интеграл индексини ўлчаш методикаси.**

Жаҳон мамлакатлари инновацион ривожланиш индекси бўйича рейтингининг қиёсий таҳлили.

11-мавзу. Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг институционал жиҳатлари

Инновацион ривожланиш турининг институционал соҳаси. Институтлар ва уларнинг инновацион ривожланишдаги роли. Демократия ва ривожланиш. Давлат, бозор ва фуқаролик жамиятининг инновацион ривожланиш мақсадидаги ўзаро ҳаракатлари. Ижтимоий капитал ва унинг инновацион ривожланишдаги роли. Ривожланиш-Амартья Сен концепциясидаги эркинлик сифатида. Фуқаролик жамиятининг ривожланиш мақсадларига эришишга таъсири. Фуқаролик жамиятини ташкил этишнинг институционал белгилари. Бошқарув ва ривожланишда фуқаролар фаол иштирокининг асосий шартлари.

Ривожланиш манфаатларида бошқарув самарадорлиги. Самарали бошқарувнинг стратегик мақсадлари. Инновацион ривожланиш концепцияси ва давлат бошқаруви концепциясининг ўзаро боғлиқлиги. Давлатнинг иқтисодиётда иштирок этиш моделлари. Давлат ҳамда ривожланиш мақсадларидаги қонунчиликнинг роли.

Ижтимоий танлов назарияси. Сиёсат ва инсон манфаатларига мўлжалланган дастурларни яратишда давлатнинг роли.

Бошқарувда инновацияларнинг роли. Электрон ҳукуматни жорий этиш давлат бошқаруви самарадорлигини ошириш инструментлари сифатида. Давлат бошқарувида ахборот-коммуникатив технологиялардан фойдаланиш тамойили. Ҳокимият органлари фаолиятининг аниқлиги ва бошқарув тузилмасининг самарадорлиги барқарор ривожланишни таъминлаш шарти сифатида.

Самарали давлат бошқаруви ва Ўзбекистон Республикасида демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясини амалга оширишнинг устувор йўналишлари. Қонунчилик жараёни Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг муҳим шарти сифатида. Ўзбекистон Парламенти ва унинг қонунчилик жараёнидаги роли. Давлат функциялари ва ижро ҳокимияти тузилмасини оптималлаштириш. Маъмурий-бошқарув аппаратини оптималлаштириш. Марказлашув ва давлат ҳокимиятининг маҳаллий органлари салоҳиятини мустаҳкамлаш. Мамлакат технология даражаси акс эттириш e-readiness индекси.

Ўзбекистонда кичик тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш дастурлари. Хусусий тадбиркорликни ривожлантириш ва жамиятдаги ижтимоий ҳамкорлик ғояси.

12-мавзу. Инновацион ривожланишнинг замонавий дунё демографик тенденцияларига таъсири. Демографик трансформация модели

Демография ва ривожланиш: ўзаро боғлиқлик детерминантлари. Аҳоли сони динамикаси глобал тарихнинг барчаиқтисодий, ижтимоий ва маданий омиллари таъсирининг натижаси сифатида. Ижтимоий-иқтисодий ривожланиш ва демографиянинг ўзаро таъсирини ўрганишга яхлит ва соҳалараро ёндашув. Дунё минтақалари бўйича аҳоли сонининг ўсиш динамикаси ва прогнози.

Демографик трансформация модели. Демографик трансформация модели мамлакатлар ривожланишининг “саноатлаштирилгунга қадар бўлган давр”дан тортиб то

“саноатлаштирилган” пайтдаги, “саноатлаштирилгандан кейинги давр” ва инновацион жамиятгача ўлчамда келиб чиқувчи туғилиш ва ўлим коэффициентларининг ўзгариши асосида демографик вазиятлар динамикасининг эмпирик баёни тасвирлаш сифатида.

Демографик трансформация босқич (давр) лари:

1) Демографик трансформация моделининг биринчи даври. Ижтимоий ривожланишнинг саноатлаштирилгунга қадар бўлган босқичдаги демографик вазият тавсифи. Популяцион пирамиданинг ибтидоий (энг содда) тури. 2) Демографик трансформация моделининг иккинчи даври. Демографик портлаш. 3) Демографик трансформация моделининг учинчи даври. Даромадлар даражасининг ўсиши ва унга турмуш даражасининг таъсири. Урбанизация (шаҳарлашиш), инсон капиталига инвестициялар ва демографик вазият доирасидаги институционал чоратadbирлар жараёни. Аҳоли такрор ишлаб чиқариши кўпайишининг стационар тури. 4) Демографик трансформациянинг тўртинчи даври – саноатлаштирилгандан кейинги давр жамиятининг демографик тавсифи сифатида. Ёшга оид популяцион пирамида кўриниши. 5) Демографик трансформация моделининг бешинчи даври. Депопуляция жараёни. Ижтимоий-иқтисодий ривожланиш даражасининг ўсиши ва туғилишнинг қисқариши ўртасидаги салбий нисбат. Келажакдаги жаҳон демографик ривожланиши ва туғилиш инқироzi. Самарадорлик даражасининг коэффициенти ва аҳолининг такрор кўпайиш муаммоси. 6) Демографик трансформация моделининг олтинчи даври. Демографик трендлар ва инсон тараққиётидаги жараёнинг ўзаро таъсири. Самарадорлик коэффициентлари динамикаси ва ИТИнинг юқори даражаси ўртасида ўзаро тўғри пропорционалликнинг юзага келиши.

Демографик трансформацияга таъсир қилувчи ижтимоий-иқтисодий ривожланиш омиллари.

Иқтисодий омиллар: аҳолининг саводхонлиги билан боғлиқ омиллар; соғлиқни сақлаш даражаси; ижтимоий омиллар: турмуш даражаси, сифати, усули ва тартиби, яшаш жойининг сифати, турмуш хусусиятлари, ижтимоий инфратузилма ва ижтимоий хизматлар; ҳуқуқий омиллар: ижтимоий-маданий омиллар: устувор йўналишлар иерархияси ва тизими. Инновацион жамият ривожланишининг ижтимоий-иқтисодий натижалари. Урбанизация, миграция.

Инсон тараққиёти мақсадларида демографик сиёсатнинг истиқболли йўналишлари. Миллий демографик сиёсат. Ўзбекистонда демографик сиёсатнинг асосий йўналишлари.

13-мавзу. Барқарор ривожланишнинг замонавий моделлари (омиллари, чақирувлари ва муаммолари)

“Барқарор ривожланиш” тушунчаси. Иқтисодий ўсиш, ижтимоий ривожланиш ҳамда табиий тизимларнинг маҳсулдорлигини оширишнинг аҳамияти; Аҳолининг турмуш даражаси сифатини яхшилаш барқарор ривожланиш мақсадларида инновацион жараёнларни амалиётга сингдириш.

Барқарор ривожланиш концепциясининг шаклланиши.

Барқарор ривожланишнинг асосий мақсадлари. Экотизимлар бутунлигини сақлаб қолиш ва атроф муҳитнинг глобал ҳолатини яхшилаш **барқарор ривожланишнинг экологик мақсади сифатида**. Иқлим ўзгаришининг таҳдиди ва ривожланиш.

Турмуш кечириш учун муқобил шароитларни яратиш, ижтимоий адолатлилик, кўп қиррали маданиятни сақлаб қолиш ва конституциявий ривожланиш **барқарор ривожланишнинг ижтимоий мақсади сифатида**. Иқтисодиётнинг ривожланиши ва унинг самарадорлигини ўсиши ҳамда иқтисодий тенгсизликни бартараф этиши **барқарор ривожланишнинг иқтисодий мақсади сифатида**. Тараққиётнинг стратегик мақсадини белгилаш, яъни одамлар, жамият ва табиат орасида уйғунликка эришиш. Барқарор ривожланиш стратегиясини амалга оширишнинг асосий йўналишлари: аҳоли сони ва инсон ресурслари; шаҳарлашиш (урбанизация) муаммолари; саноат муаммолари; турли даражадаги тўқнашувлар ва атроф муҳитнинг таназзули; озиқ-овқат хавфсизлиги; энергетика муаммоси; бошқарувда ягона ғоя ҳукмдорлиги; биоҳархилликнинг қисқариши ва экотизимларнинг ҳолати. Барқарор ривожланишни таъминлаш учун қўйилган талаблар: экология билан боғлиқ бўлган қонунлар ва норматив ҳужжатлар ҳисоботи; экологик мақсадга мувофиқ инновациялар ва технологияларни қўллаш; соғлиқни сақлаш, таълим, ижтимоий таъминлаш каби тизимларни ривожлантириш; инсонлар ва мамлакатлар орасида ресурсларнинг адолатли тақсимланишини таъминлаш; бўлажак авлодларнинг талабларини ҳисобга олиш; демократик институтларни ривожлантириш. Яшил иқтисодиёт, яшил инновациялар.

14-мавзу. Инновацион сиёсатни шакллантириш ва амалга ошириш муаммолари. Инновацион сиёсат: амалга ошириш тажрибаси ва янги устувор йўналишлари

Давлат инновацион сиёсатининг шаклланиши. Инновацион сиёсат моделлари. Миллий инновацион тизимнинг самарали

ривожланишида давлатнинг роли. Давлат инновацион сиёсатининг механизмлари ва инструментлари.

Инновацион сиёсатнинг асосий йўналишлари. Миллий инновацион тизим тузилмасини оптималлаштириш. Бизнес ва фанлар (университетлар)нинг инновацион қўшма ҳамкорлигини рағбатлантириш. Халқаро инновацион тармоққа интеграциялашув. Ички инновацион тармоқларни йўлга қўйиш. Миллий инновацион тизимни шакллантириш. Инновацион фаолиятни иқтисодий рағбатлантириш. Интеллектуал мулк ҳуқуқлари ҳимояси.

Давлат инновацион сиёсатини амалга оширишнинг усуллари ва инструментлари. Инновацион сиёсатни амалга оширишнинг умумий ва махсус инструментлари.

Инновацион сиёсат: амалга ошириш тажрибаси ва ривожлантиришнинг устувор йўналишлари.

Инновацион стратегияни (микро-, макро- ва мезо- даражада) амалга оширишнинг ижтимоий-иқтисодий хусусиятлари. Инновацион сиёсат турлари бўйича мамлакатлар таснифи.

Инновацияларни бошқариш функциялари. Инновацион лойиҳаларнинг ташкилий шакллари ва молиялаштириш манбалари.

15-мавзу. Инновацион ривожланиш моделлари: хориж тажрибаси

Жаҳон иқтисодиётининг яқин ва узоқ истиқболдаги инновацион кўринишлари. Миллий инновацион тизимларнинг шаклланиши: моҳияти, тузилмаси ва асосий ўзаро боғлиқликлари. Институционал қисм – ҳуқуқий, молиявий ва ижтимоий характердаги институтларнинг мажмуи сифатида.

Инновацион жараён қатнашчиларининг марказлашув даражаси, ресурслар ҳажми ва тузилмаси, инновацион фаолият натижаларининг (патентлар, янги маҳсулотлар ва технологиялар, эълон қилинган илмий тадқиқотлар)нинг мезонлари бўйича миллий инновацион тузилмаларнинг асосий ўлчовлари.

Саноати ривожланган мамлакатларнинг миллий инновацион тизимлари. Турли давлатлардаги инновацион тизимлар миллий хусусиятларининг шаклланиши. АҚШ миллий инновацион тизими. Ривожланган Ғарбий Европа давлатларининг миллий инновацион тизимлари. Япония миллий инновацион тизими. Кам ривожланган Европа давлатларининг миллий инновацион тизимлари. **Шарқий Осиё давлатларининг миллий инновацион тизимлари.** Инновацион ривожланишнинг альтернатив модели. Таиланд миллий инновацион тизими. Чили миллий инновацион тизими. Иордания миллий инновацион тизими.

III. АМАЛИЙ ВА СЕМИНАР МАШҒУЛОТЛАРИ, ТАЖРИБА ДАРСЛАРИ ҲАМДА МУСТАҚИЛ ИШ УЧУН КЎРСАТМАЛАР

3.1. Амалий аудитория машғулотлари мавзулари. Амалий машғулотлар (семинарлар) учун мавзулар мазмуни

№	Амалий аудитория (семинар) машғулоти мавзусининг номи ва мазмуни
	1-семинар. Инновацион ривожланиш тури
1.1	“Инновацион ривожланиш” тушунчаси
1.2	Инновацион иқтисодиётнинг асосий омиллари, белгилари
1.3	Ривожланишнинг босқичларининг алмашинув жараёнида инновацион фаолият роли
1.4	Инновацион ривожланиш тури ва унинг ижтимоий жиҳатлари
1.5	Ижтимоий ишлаб чиқариш ва маданият ривожланишида инновацияларнинг роли
1.6	Иқтисодиётда инсон ролининг янги манзараси. Инсон капитали
	2-семинар. Асосий иқтисодий назарияларда ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг инновацион моделлари
2.1	Инновациялар назарияларининг ривожланиш босқичлари
2.2	Инновациялар назариялари ривожланишида замонавий ёндашувлар ва тенденциялар
2.3	Технологик укладлар концепцияси
2.4	“Синган нуқталар” тамойили ва технологиялар алмашинуви
2.5	“Узун тўлқинлар”нинг асосий замонавий инновацион назариялари
2.6	Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг институционал назариялари
	3-семинар. Инсон тараққиёти инновацион ривожланишнинг мақсади сифатида
3.1	“Инсон тараққиёти” тушунчасининг мазмун-моҳияти
3.2	Инсон тараққиёти концепциясининг асосий тамойил ва жиҳатлари
3.3	Инсон тараққиёти ва иқтисодий ўсишнинг ўзаро боғлиқлиги
3.4	Инсон тараққиёти концепциясининг жамиятнинг ривожланиш назариялари билан, шунингдек, асосий эҳтиёжлар, инсон капитали ва инновацион иқтисодиёт билан ўзаро боғлиқлиги

3.5	Мингйиллик декларациясида расмийлаштирилган ривожланиш соҳасидаги мақсадларга 2015 йилгача эришишга қаратилган саъй-ҳаракатлар дастури
	4-семинар. Инновацион ривожланиш йўналишида ижтимоий-иқтисодий тараққиётни ўлчаш ва мониторинглаш
4.1	Инсон тараққиёти ўлчовлари. Инсон тараққиёти индекси
4.2	Тенгсизликни ҳисобга олган инсон тараққиёти индекси
4.3	Инсон тараққиётининг кўрсаткичлари даражаларини аниқлаш бўйича ёндашувлар эволюцияси
4.4	Инновацион ривожланишнинг индикаторлари
	5-семинар. Замонавий иқтисодий ўсиш ва “Янги иқтисодиёт”. Иқтисодий ўсишнинг янги моделлари (инсон капиталининг аҳамияти)
5.1	Иқтисодий ўсишнинг асосий назариялари
5.2	Иқтисодий ўсишнинг миқдорий ва сифатий омиллари
5.3	Эндоген иқтисодий ўсиш назариялари ва моделлари
5.4	Иқтисодий ўсиш ижтимоий тараққиёт манбаи сифатида
	6-семинар. Инновацион ривожланиш ва жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий табақаланиш муаммоси
6.1	Инновацион ривожланиш турининг ижтимоий жиҳатлари
6.2	Турмуш даражаси ва ривожланиш
6.3	Турмуш даражасини баҳолаш умумий ҳисобчилик тизими (УХТ) асосий кўрсаткичлари. Даромадларни тақсимлаш кўрсаткичлари
6.4	Тенгсизлик кўп ўлчовли мураккаб категория сифатида
6.5	Кўп ўлчовли камбағаллик концепцияси. Кўп ўлчовли камбағаллик индекси ва уни ҳисоблаш методикаси
	7-семинар. Билимлар иқтисодиётининг шаклланиши инновацион ривожланиш стратегиясининг асоси сифатида
7.1	“Билимлар иқтисодиёти” тушунчаси
7.2	Билимлар иқтисодиёти концепцияси: кодланган ва таъсир билимлар
7.3	Билимлар иқтисодиётида инсоннинг роли. Интеллектуал капитал ва унинг тузилмаси
7.4	Билимлар иқтисодиётининг инфратузилмаси
7.5	Билимлар иқтисодиётини ўлчаш

7.6	Билимлар иқтисодиётида таълимни ривожлантиришнинг истиқболли йўналишлари
	8-семинар. Глобаллашув ва инновацион ривожланиш. Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози ва унинг инновацион ривожланишнинг ижтимоий-иқтисодий жиҳатларига таъсири
8.1	Глобаллашув ва инновацион ривожланиш. Жаҳон иқтисодиёти глобаллашувининг асосий тавсифлари
8.2	Глобаллашув жараёни ва инновацион ривожланишнинг турли жиҳатлари ўртасидаги ўзаро боғлиқлик ва ўзаро таъсир
8.3	Глобаллашув жараёнининг замонавий тўсиқлари ва рисклари
8.4	Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози ва унинг инновацион ривожланишга таъсири
	9-семинар. Инновацион сиёсатнинг мамлакат халқаро рақобатбардошлилигини оширишга таъсири
9.1	Инновацион ривожланиш мамлакат халқаро рақобатбардошлилигининг муҳим омили сифатида
9.2	М.Портернинг мамлакат халқаро рақобатбардошлилиги назарияси
9.3	Инновацион бизнеснинг глобал рақобадаги роли
9.4	Рақобатбардошлилик индекси. Мамлакатлар бўйича инновацион ва рақобатбардошлилик индексларининг қиёсий таҳлили
9.5	“Очиқ инновациялар” концепцияси: замонавий тенденциялар
	10-семинар. Инновацион ривожланишнинг макроиқтисодий кўрсаткичларга таъсирини баҳолаш
10.1	Макроиқтисодий муҳитнинг мамлакатлардаги инновацион ривожланиш имкониятларига таъсири
10.2	Инновацион ривожланиш баҳолаш учун фойдаланилаётган интеграл кўрсаткичлар, уларнинг асосий устуворлик ва камчиликлари
10.3	Инновацион ривожланишининг интеграл индексини ўлчаш методикаси
10.4	Инновацион индекс бўйича жаҳон мамлакатлари рейтингининг қиёсий таҳлили
	11-семинар. Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг институционал жиҳатлари
11.1	Институтлар ва уларнинг инновацион ривожланишдаги роли
11.2	Давлат, бозор ва фуқаролик жамиятининг инновацион ривожланиш мақсадларидаги ўзаро ҳаракатлари.

11.3	Электрон ҳукуматни жорий этиш давлат бошқарув самарадорлигини оширишнинг инструментлари сифатида.
11.4	Самарали давлат бошқаруви ва Ўзбекистон Республикасида демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясининг устувор йўналишлари
11.5	Мамлакат технология даражаси акс эттирилган e-readiness индекси
11.6	Ўзбекистонда кичик тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш дастурлари
	12-семинар. Инновацион ривожланишнинг замонавий дунё демографик тенденцияларига таъсири. Демографик трансформация модели
12.1	Демография ва ривожланиш: ўзаро боғлиқлик детерминантлари
12.2	Демографик трансформация модели
12.3	Демографик трансформацияга таъсир қилувчи ижтимоий-иқтисодий ривожланиш омиллари
12.4	Инсон тараққиёти мақсадларида демографик сиёсатнинг истиқболли йўналишлари
	13-семинар. Барқарор ривожланишнинг замонавий моделлари (омиллари, чақирувлари ва муаммолари)
13.1	“Барқарор ривожланиш” тушунчаси
13.2	Барқарор ривожланиш концепциясини шакллантириш
13.3	Барқарор ривожланишнинг асосий мақсадлари
13.4	Барқарор ривожланишни таъминлашдаги асосий талаблар
13.5	“Яшил иқтисодиёт” тушунчаси. Яшил инновациялар
	14-семинар. Инновацион сиёсатни шакллантириш ва амалга ошириш муаммолари
14.1	Давлат инновацион сиёсатининг шаклланиши
14.2	Инновацион сиёсатнинг асосий йўналишлари
14.3	Давлат инновацион сиёсатини амалга оширишнинг усуллари ва инструментлари
14.4	Инновацион сиёсат: амалга ошириш тажрибаси ва ривожлантиришнинг устувор йўналишлари
	15-семинар. Инновацион ривожланиш моделлари: хориж тажрибаси
15.1	Жаҳон иқтисодиётининг яқин ва узоқ истиқболдаги инновацион кўринишлари

15.2	Миллий инновацион тизимларнинг шаклланиши: моҳияти, тузилмаси ва асосий ўзаро боғлиқликлари
15.3	Ривожланган мамлакатларнинг миллий инновацион тизимлари
15.4	Шарқий Осиё мамлакатларининг миллий инновацион тизимлари

3.2. Мустақил ишларнинг шакли ва мазмуни

Мустақил иш илмий адабиётлар билан ишлашга йўналтирилган бўлиб, семинарлар давомида талабалар ўқитувчи билан келишилган ҳолда танланган мавзудаги илмий мақолаларни ўрганиб чиқадилар ва тақдим этадилар. Бундан ташқари, мустақил иш айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш, анжуманларга тезислар тайёрлаш, берилган мавзулар бўйича компьютер дастурларида тақдимотлар тайёрлаш шаклида ташкил этилади.

Талабалар курс давомида фойдаланадиган адабиётлар рўйчати билан таъминланадилар ва улардан Интернетдан мустақил равишда ушбу материалларни, асосан, илмий мақолаларни қидириб топиш ва ўрганиш талаб этилади. Натижада, талабаларнинг Интернетда керакли маълумотларни йиғиш ва халқаро инвестициялар муаммолари соҳасидаги турли манбаларни излаб топиш малакалари шаклланади.

“Ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг инновацион моделлари” фанидан тавсия этиладиган мустақил иш мазмуни ва уни баҳолаш

№	Мавзулар	Соатлар	Рейтинг баҳоси (балларда)	Ишнинг тури
1.	Маданият ва ижтимоий капиталнинг ривожланишида инновацияларнинг роли	2	0,5	Тақдимот
2.	Инновацион ривожланишнинг ресурс салоҳияти ва унинг динамикаси	2	0,5	Тақдимот
3.	Иқтисодиёт назарияси ва инновацион ривожланиш	1	0,5	Тақдимот
4.	Инновацион ривожланиш динамикаси: глобал тенденциялари ва истикболлари	2	0,5	Тақдимот
5.	Янги технологиялар ва саноат сиёсати	2	0,5	Тақдимот

6.	Мамлакатнинг ижобий имиджини шакллантиришда инновацион ривожланишнинг роли	2	0,5	Тақдимот
7.	Янги иқтисодиёт ва инновацион ривожланиш	2	0,5	Тақдимот
8.	Билим иқтисодиётининг инфратузилмаси	1	0,5	Тақдимот
9.	Технопарклар ва уларнинг инновацион муҳитни шакллантиришдаги аҳамияти	2	0,5	Тақдимот
10.	Инновацион ривожланишни қўллаб-қувватлаш механизми	2	0,5	Тақдимот
11.	Инновацион иқтисодиётда инновацион бизнеснинг роли	1	0,5	Тақдимот
12.	Инновацион чақирувлар ва давлат сиёсатининг самарадорлиги	2	0,5	Тақдимот
13.	Инновацион ривожланишнинг ижтимоий жиҳатлари	2	0,5	Тақдимот
14.	Инновацион ривожланишда ижтимоий капиталнинг аҳамияти	1	0,5	Тақдимот
15.	Мамлакатни модернизациялаш жараёнида институционал ислохотларнинг роли	2	0,5	Тақдимот
16.	Мамлакатнинг халқаро рақобатбардошлилигининг оширишда инновацияларнинг аҳамияти	2	0,5	Тақдимот
17.	Европа Иттифоқи давлатларида инновацион ривожланиш модели	2	0,5	Тақдимот
18.	Инновацион бизнеснинг Европа Иттифоқи мамлакатларида давлат томонидан қўллаб-қувватланиши	2	0,5	Тақдимот
19.	АСЕАН давлатларида инновацион ривожланиш модели	1	0,5	Тақдимот
20.	Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларида инновацион ривожланиш модели	2	0,5	Тақдимот
21.	Инновацион иқтисодиётда ахборот технологияларининг роли	2	0,5	Тақдимот
22.	Интеллектуал тарбиркорлик	1	0,5	Тақдимот
23.	Билим асосида иқтисодий фойда олиш	2	0,5	Тақдимот

	ва самарадорликни ошириш			
24.	Интеллектуал салоҳият ва уни баҳолаш усуллари	1	0,5	Тақдимот
25.	Инновацияларининг самарадорлигини баҳолаш усуллари	2	0,5	Тақдимот
26.	Инновацион ривожланишда университетларнинг роли	1	0,5	Тақдимот
27.	Корпоратив маданият ва ижод жараёнларини бошқариш	2	0,5	Тақдимот
28.	Мамлакатнинг халқаро рақобатбардошлилигининг оширишда миллий брендларнинг аҳамияти	2	0,5	Тақдимот
29.	Ўзбекистоннинг инновацион ривожланиш стратегиясига ўтиши	2	0,5	Тақдимот
30.	Ўзбекистон Республикаси модернизациялаш курсининг устувор йўналишлари	2	0,5	Тақдимот
	Жами:	52	15*	

IV. ТАВСИЯ ЭТИЛАДИГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Президент Фармонлари ва меъёрий ҳужжатлари

4.1. Ўзбекистон Республикаси қонунлари

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, 1992 йил 8 декабр.
2. “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг 06.05.1993 й. № 839-хii-сонли Қонуни.
3. “Стандартлаштириш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг 28.12.1993 й. № 1002-хii-сонли Қонуни.
4. Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодекси (Ўзбекистон Республикасининг 21.12.1995 й. 161-и-сонли қонуни билан тасдиқланган).
5. “Таълим тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг 29.08.1997 й. № 464-и –сонли Қонуни.
6. “Чет эл инвестициялари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг 30.04.1998 й. № 609-и-сонли Қонуни.
7. “Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни химоя қилиш чоралари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг 30.04.1998 й. № 611-и-сонли Қонуни.
8. “Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг 12.12.2002 й. №439-II-сонли Қонуни.
9. “Ахборотлаштириш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг 11.12.2003 й. № 560-II-сонли Қонуни.
10. “Муаллифлик ҳуқуқи ва турдош ҳуқуқлар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг 20.07.2006 й. ЎРҚ-42-сонли Қонуни.

4.2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарорлари

1. “Компьютерлаштиришни янада ривожлантириш ва ахборот коммуникация технологияларини жорий этиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 30.05.2002 й. № пқ-3080-сонли Қарори.
2. “Ахборот технологиялари соҳасида кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш” ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 02.06.2005 й. № ПП-91-сонли Қарори.
3. “Ахборот коммуникация технологияларини янада ривожлантиришга оид кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 08.07.2005 й. № ПП-117- сонли Қарори.
4. “Миллий ахборот-коммуникация тизимларида компьютер хавфсизлигини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 05.09.2005 й. № ПП-167-сонли Қарори.
 5. “Жамоат таълим ахборот тармоғини ташкил этиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 28.09.2005 й. № ПП-191-сонли Қарори.
 6. “Республика аҳолисини ахборот-кутубхона билан таъминлашни ташкил этиш тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Президентининг 20.06.2006 й. № ПП-381-сонли Қарори.
 7. “Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тизимини янада такомиллаштириш ва мустаҳкамлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Президентининг 19.03.2007 й. № пф-3864-сонли Фармони.
 8. Ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 18.05.2007 й. № пф-3878-сонли Фармони.
 9. “Ижтимоий ҳимоя йили” давлат дастури (Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 23 январдаги пқ-573-сон Қарорига 1-илова).
 10. “Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили” Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат дастури тўғрисида 29.12.2010 й. № пқ-1455-сонли Қарори.
 11. “Ўзбекистон Республикасининг 2011 йилги инвестиция дастури тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 29.12.2010 й. № пқ-1455-сонли Қарори.
 12. “Ўзбекистон Республикасининг Интеллектуал мулк агентлигини ташкил этиш тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 24 майдаги ПҚ-1536-сонли Қарори.

4.3. Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари

1. И.А. Каримов. “Ўзбекистоннинг ўз истиклол ва тараққиёт йўли”. – Т., 1992.
2. И.А. Каримов. “Ўзбекистон – бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли”. - . Тошкент, “Ўзбекистон”, 1993.
3. И.А. Каримов. “Ўзбекистон иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш йўлида”. – Т., 1995.
4. И.А. Каримов. “Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истикболининг асосий тамойиллари”.- Т. 3. Т., “Ўзбекистон”, 1996.

5. И.А. Каримов. “Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари, тараққиёт кафолатлари”. – Т., 1997.
6. И.А. Каримов. “Мамлакатни модернизация қилиш ва иқтисодиётимизни барқарор ривожлантириш йўлида”. 16-жилд – Т.: “Ўзбекистон”, 2008.
7. И.А. Каримов. “Ватанимизнинг босқичма-босқич ва барқарор ривожланишини таъминлаш – бизнинг олий мақсадимиз”. – Т.: Ўзбекистон, 2008.
8. И.А. Каримов. “Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари”. – Т.: Ўзбекистон, 2009.
9. И.А. Каримов. “Энг асосий мезон – ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш”. – Т.: Ўзбекистон, 2009.
10. И.А. Каримов. “ Асосий вазифамиз – Ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир”.- Т.: “Ўзбекистон”, 2010.

4.4. Ўзбекистон Республикаси Президенти маърузалари

1. И.А. Каримовнинг 2007 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2008 йилда иқтисодий ислохотларни чуқурлаштиришнинг устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузаси. “Инсон манфаатларини таъминлаш – барча ислохот ва ўзгаришларимизнинг бош мақсадидир”.
2. И.А. Каримовнинг 2008 йилда мамлакатни ижтимоий- иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2009 йилда иқтисодий ислохотларни чуқурлаштиришнинг устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузаси. “Мамлакатимизни модернизация қилиш ва янгилашни изчил давом эттириш – давр талаби”.
3. И.А. Каримовнинг 2009 йилнинг асосий якунлари ва 2010 йилда Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маърузаси. “Асосий вазифамиз – Ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир”.
4. И.А. Каримовнинг 2010 йил 12 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузаси. “Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси”.

4.5. Асосий адабиётлар

1. Гусаров В.Ю. Ретроспектива экономической теории инновации. – М., 2000.
2. Сухарев О.С., Сухарев С.О. Инновации в экономике и промышленности. – М.: Высшая школа, 2010.
3. Философова Т.Г., Быков В.А. Конкуренция. Инновации. Конкурентоспособность. – М., 2008.
4. Фонотов А.Г. Россия: инновации и развитие. – М., 2010.
5. Человеческое развитие. Учебник. – Т.: УМЭД, ПРООН, 2008.
6. Человеческое развитие: новое измерение социально-экономического прогресса: Учебное пособие /Под общей редакцией проф. В.П. Колесова (экономический факультет МГУ) и Т. Маккинли (ПРООН, Нью-Йорк). – М.: Права человека, 2008.
7. Черняк В.З. Инновации: управление и экономика. Электронный учебник. – М.: Кнорус, 2009.
8. Черняк В.З. Теория управления. – М.: Академия, 2009.
9. Яковец Ю.В. Эпохальные инновации XXI в. – М., 2004.
10. Янсен Ф. Эпоха инноваций: Как заниматься бизнесом творчески постоянно, а не от случая к случаю. – М.: Инфра-М, 2002.

4.6. Қўшимча адабиётлар

1. Портер М.Е. Конкуренция. – СПб., М., Киев: Вильямс, 2000.
2. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент. – СПб.: Питер, 2003.
3. Ковалёв Г.Д. Инновационные коммуникации. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000.
4. Гольдштейн Г.Я. Глобальный стратегический инновационный менеджмент. – М., 2003.
5. The Innovation Driven Economic Development Model. A practical Guide for the Regional Innovation Broker. California University press, 2008.
6. The Innovation for Development Report, 2010-2011. World Bank.
7. Human Development Reports. New York: Oxford University Press. UNDP, 1990-2010.
8. Глобальные Доклады о развитии человека. UNDP, New York: Oxford University Press, 1994-2010 гг.
9. Доклад о человеческом развитии, Узбекистан, ПРООН. 1995-2008 гг.

4.7. Интернет-ресурслар

1. <http://www.gov.uz> – Ўзбекистон Республика Ҳукуматининг расмий сайти.
2. <http://www.press-service.uz> – Ўзбекистон Республика Президентининг матбуот хизматлари расмий сайти.
3. <http://www.mfer.uz> – Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги сайти.
4. <http://www.stat.uz> – Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси расмий сайти.
5. <http://www.cer.uz> – Иқтисодий тадқиқотлар маркази расмий сайти.
6. <http://www.review.uz> – “Экономическое обозрение” журналининг расмий сайти.
7. <http://www.statistics.uz> – «Ўзбекистан в цифрах», Ўзбекистон статистик ахборот маълумотларининг электрон базаси сайти.
8. <http://www.nber.org> – АҚШнинг Иқтисодий тадқиқотлар бюроси сайти.
9. <http://www.worldbank.org> – Жаҳон банкининг расмий сайти. Дунё мамлакатларининг турли макроиқтисодий кўрсаткичлари ҳақидаги маълумотлар (саноат ишлаб чиқариши, савдо, даромадларнинг тақсимланиши, ЯИМ ва ЯММ ҳажмлари).
10. <http://www.undp.org> – БМТ Тараққиёт дастурининг сайти.
11. <http://www.undp.uz> – Ўзбекистонда БМТ Тараққиёт дастурининг сайти.
12. <http://www.humandevlohment.uz> – Ўзбекистонда Инсон тараққиёти проектининг сайти.
13. <http://www.ifc.org> – Халқаро молиявий корпорациялар сайти.
14. <http://www.innovationfordevelopment>
15. <http://www.ebrd.com> – Европа тараққиёт ва тикланиш банки сайти.
16. <http://www.unctad.org> – Ривожланиш ва савдо бўйича БМТнинг конференцияси сайти (ЮНКТАД).
17. <http://www.unido.org> – Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Саноатни ривожлантириш дастурининг сайти (ЮНИДО).
18. <http://www.ilo.org> – Халқаро меҳнат ташкилотининг расмий сайти.
19. <http://www.imf.org> – Халқаро валюта жамғармасининг расмий сайти.
20. <http://www.wto.int> – Халқаро савдо ташкилотининг расмий сайти.

ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШНИНГ ИННОВАЦИОН МОДЕЛЛАРИ

фанининг

НАМУНАВИЙ ДАСТУРИ

Нашрга тайёрланган материалларнинг сифати, келтирилган фактлар, атоқли отлар ва бошқа маълумотларнинг аниқлиги, шунингдек, очик нашр этиш ман қилинган маълумотларни оммалаштиргани учун тавсияномалар муаллифлари жавобгардир.

ЖИДУ рухсатисиз қайта чоп этиш ман қилинади.

Формат 84x108 1/32. Ҳажми 1,5 б.т.

ЖИДУ да чоп этилди.
100113, Тошкент ш., Мустақиллик шоҳ кўчаси, 54.